

Türkiye'de Eğitim Politikası ve Kütüphane Kurumu

Prof. Dr. Bülent Yılmaz

Hacettepe Üniversitesi

Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü

Öğretim Üyesi

E-posta : *byilmaz@hacettepe.edu.tr*

Kavramlar

Eğitim

“Yeni kuşakların toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine yardım etme sürecidir”.(TDK 1983: 355) .

Politika

1. Geniş ve *genel anlamıyla politika*; düzenleme; insanların, toplumun ve devletin yönetimidir. (Kapani 1992: 22; Kışlalı 1990:2; TDK 1983:969).
2. **Özel anlamıyla politika**; bir alanda belirlenen amaca/hedefe ulaşmak için izlenen yol, yöntemdir.
 - amaç, hedef, ilkeler, yaklaşım, algılayış, kavrayış, takınılan tavır, ortaya konulan tutum kavramlarını içerir.
 - strateji, plan, program, proje.

Eğitim Politikası

Devlet tarafından gerçekleştirilen eğitimsel etkinliklere temel sağlayacak ilkeler, yönetimsel, mali uygulama ve işlemler bütünüdür.

Eğitim alanında, belirlenen amaçlara/ hedeflere ulaşmak için izlenecek yol /yöntem.

Bireylere, toplumsallaşmaları için gerekli olan bilgi, beceri ve anlayışların verilmesinde izlenecek yol/yöntem.

Eğitim Politikasının İçeriği

- 1.Kim eğitilecek?
- 2.Kim, niçin eğitilecek?
- 3.Kim, nasıl eğitilecek?
- 4.Kim eğitecek?
- 5.Eğitimi kim destekleyecek?
- 6.Eğitim nasıl rgtlenenecek ve eğitimi kim yönetecek?
- 7.Eğitim nasıl yenileştirilecek? (Başaran 1987)

Eğitim Politikası Türleri

- 1. Profesyonel bir süreç sonunda özel olarak hazırlanmış resmi Eğitim Politikası**
- 2. Bir ülkenin eğitim ile ilgili resmi politika belgelerinde Eğitim Politikası**

Eğitim Politikası Belgeleri

- Anayasa
- Eğitim ile ilgili
 - yasalar,
 - yasa hükmünde kararnameler,
 - yönetmelik, yönerge vb.,
- Kalkınma planları
- Hükümet programları
- Ulusal eğitim Şûraları
- Siyasi parti programları
- Öğretim programları

Eğitim Politikası- Kütüphaneye İlişkisi

Kütüphaneye, eğitim alanındaki amaçların gerçekleştirilmesinde rol üstlenen organik bir parçadır.

Kütüphaneye eğitimin organik bir parçası olduğu için eğitim politikasının her parçası onu ilgilendirir.

Türkiye'de Eğitim Politikası ve Kütüphane Kurumu

■ 1982 Anayasası'nda Eğitim ve Kütüphane

- 1, 2, 3, 24, 26, 27, 41, 42 ve 58. maddeler

- ***Madde 58.*** Devlet, istiklal ve Cumhuriyetimizin emanet edildiği gençlerin müsbet ilmin ışığında... yetiştirme ve gelişmelerini sağlayıcı tedbirleri alır.

Türkiye'de Eğitim Politikası ve Kütüphane Kurumu

- **Yasalarda Eğitim ve Kütüphane,**
 - **Tevhidi Tedrisat Kanunu**
 - **Türk Harflerinin Kabul ve Tatbiki Hakkında Kanun**
 - **Milli Eğitim Temel Kanunu**
 - **İlköğretim ve Eğitim Kanunu**
 - **Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun**
 - **Özel Öğretim Kurumları Kanunu**
 - **Mesleki Eğitim Kanunu**
 - **Zorunlu İlköğrenim Çağı Dışında Kalmış Okuma-Yazma Bilmeyen Vatandaşların, Okur-Yazar Duruma Getirilmesi veya Bunlara İlkokul Düzeyinde Eğitim Öğretim Yaptırılması Hakkında Kanun'dur.**

Türkiye'de Eğitim Politikası ve Kütüphane Kurumu

Yasalarda Eğitim ve Kütüphane

Örneğin;

Milli Eğitim Temel Kanunu 'nda (MEB 1973a) eğitim amaçları arasında;

- Bireyleri, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda geliştirerek ve gerekli bilgi ve beceri ile donatarak yaşama hazırlamak ve Türkiye'nin kalkınmasına katkıda bulunmalarını sağlamak,

Türkiye'de Eğitim Politikası ve Kütüphane Kurumu

Yönetmelikler

- **Milli Eğitim Bakanlığı Okul Kütüphaneleri Yönetmeliği**
- **İlköğretim Kurumları Yönetmeliği**
- **Lise(ler) ve Ortaokullar Yönetmeliği**
- **İlköğretim, Lise ve Dengi Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği**
- **İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumlarındaki Öğrencilerin Ders Dışı Eğitim ve Öğretim Faaliyetleri Hakkında Yönetmelik**
- **Milli Eğitim Bakanlığı Hizmet İçi Eğitim Yönetmeliği**
- **Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Ödül ve Disiplin Yönetmeliği**

Türkiye'de Eğitim Politikası ve Kütüphane Kurumu

- Diğer politika belgeleri;
 - **Kalkınma planları**
 - **Hükümet programları**
 - **Ulusal eğitim şûraları**
 - **Siyasi parti programları**
 - **Öğretim programları**

Türkiye'de Eğitim Politikası ve Kütüphane Kurumu

1980 Sonrası Durum

- 1982 Anayasası
- Halen yürürlükte olan eğitimle ilgili Yasalar
- Halen yürürlükte olan eğitimle ilgili Yönetmelikler
- 1980 sonrası çıkan Beş Yıllık Kalkınma Planları
- 1980 sonrası kurulan Hükümetlerin Programları
- 1980 sonrası iktidara gelmiş siyasi parti programları
- 1980 sonrası gerçekleştirilmiş Milli Eğitim Şuraları incelenmiştir.

Sonuç

- Türkiye Cumhuriyeti **1982 Anayasası'nda** kütüphane hizmetlerine ilişkin olarak doğrudan bir yaklaşım ve ifade bulunmamakta, dolaylı bazı dayanaklar yer almaktadır.
- Kütüphane unsuru için Türkiye'deki eğitim politikasında **yasa** düzeyinde açıkça tanımlanmış bir destek bulunmamaktadır.
- Türkiye'deki ulusal eğitim politikası belgesi olarak kütüphane unsuru ile doğrudan ilgili yalnızca bir **yönetmelik** bulunmaktadır.
- Türkiye'nin halen yürürlükte olan ve güçlü politika belgelerinden birisi sayılan **Dokuzuncu Kalkınma Planı**, kütüphane unsurunu eğitim bağlamında değerlendirme açısından bütünüyle yetersizdir.

Sonuç

- Bu çalışma çerçevesinde incelenen, güçlü ve uygulamaya yönelik bağlayıcı politika belgelerinden sayılan **hükümet programlarında**, kütüphane, ne eğitimin ne de eğitim politikalarının bir unsuru olarak değerlendirilmiştir.
- Türkiye'nin yönetimini siyasal açıdan büyük ölçüde belirlemiş siyasal partilerin ilke ve anlayışlarını ortaya koydukları **Parti Programlarının** eğitim bağlamında kütüphane hizmetlerine yönelik yaklaşımları diğer politika belgelerinde olduğu gibi son derece yetersizdir.
- **Şûralarda** yapılan değerlendirmeler ve alınan kararlar kütüphane olgusunu eğitimin organik parçası olarak gören bir anlayışı yansıtmamaktadır. Bu belgelerde de kütüphane unsuruna ilişkin algılama son derece sınırlı, geleneksel ve biçimsel nitelikler taşımaktadır.

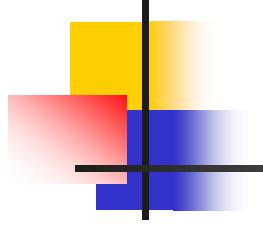
Sonuç

- Türk eğitim politikasında kütüphane kurumuna ilişkin eksik ve yanlış bir kavrayış söz konusudur. Bir başka deyişle, Türk eğitim politikasında kütüphane kurumu doğru ve yeterli bir biçimde algılanamamakta, bu konuda bir kavrayış/yaklaşım sorunu bulunmaktadır.
- Kütüphane kurumu Türk eğitim politikasında eğitimin organik bir parçası olarak görülmemektedir.
- Türk eğitim politikasında kütüphaneye yönelik kavrayışın temel özelliği “geleneksel” oluşudur.
- Türk eğitim politikasında kütüphane kurumu eğitim süreci içinde “teknik bir ayrıntı” ve “bir uygulama unsuru” olarak algılanmaktadır.
- Türk eğitim sisteminde kütüphanenin organik bir parça niteliği kazanamamış olması, eğitimdeki bilgi gereksiniminin organik nitelikte olmadığını ortaya koymaktadır.
- Türkiye’deki kütüphane sorunu, gerçekte, bir eğitim sorunudur.

Öneriler

- 1. Kütüphaneciler eğitim ile ilgili politika oluşturma ve geliştirme süreçlerine müdahale etmelidirler. Politika belgelerindeki yetersizliklerin giderilmesinde etkin rol oynamalıdır. Bu nedenle, onlar, eğitim ile ilgili yasa, yönetmelik, hükümet ve parti programları, şûralar vb. çalışmaların parçası ve katılımcısı olmaya çalışmalıdırlar.**
- 2. Kütüphaneciler eğitimciler ile ortak çalışmalar yapmalı, bunları sistematik olarak geliştirmelidirler. Kütüphaneciler eğitim platformlarını iyi kullanmalıdırlar.**
- 3. Kütüphaneciler okullarında güzel ve etkili kütüphane hizmetleri ile kütüphaneye ve kütüphaneciye bakışı değiştirmeye çalışmalıdırlar.**
- 4. Bilgi ve belge yönetimi eğitimi verilen bölümlerde eğitim-kütüphane bütünselliğine yönelik bilincin kazandırılması yönündeki çabalar artırılmalı, bu yöndeki anlayış programlara yansıtılmalıdır.**
- 5. Bilgi yönetimi alanının meslek kuruluşları Milli Eğitim Bakanlığı üzerinde okul kütüphanelerinin geliştirilmesi açısından ciddi demokratik ve üretken baskılar yaratmalıdır.**

Teşekkürler